

Suomen tietokirjailijat ry

Puheenjohtajan katsaus

Jäsenistön ja järjestöjen yhteistyön vuosi

Vuonna 2004 teimme selvityksen jäsenistöstämme (*Kalalahti: Asiantuntijakirjailijat*). Tämä selvitys antaa yhdistykselle ajantasaiset välineet kehittää apurahajärjestelmää ja sopimusasioita. Selvityksen perusteella jäsenkuntamme on osaavaa ja monitaitoista, mutta erittäin vaikeasti kategorioitavissa: julkaisumuotoja ja -lajeja, tekotapoja sekä työn ja kirjoittamisen yhteensovituksia on lukemattomia. Tämä luonnollisesti tekee yhdistyksemme vahvaksi, mutta vaatii paljon edunvalvonnalta.

Apurahajärjestelmästä keskusteltiin laajalti, ja pikkuhiljaa käytäntöjä uudistetaan. Sopimuksista hankkimamme taustatieto auttaa parantamaan mallisopimuksia ja sopimusneuvontaa. Uusia jäseniä yhdistykseen tulee jatkuvasti, mikä vakuuttaa yhdistyksen tarpeellisuudesta.

Muiden tekijäjärjestöjen kanssa olemme pitäneet tiiviisti yhteyksiä. Yhteistyö on tuottanut mm. tietokirjakritiikin kurssin vuodeksi 2005. Tekijänoikeuslaki antaa odottaa itseään, eikä kaikkien kuulemisten ja keskustelujen jälkeen ole selvää kuvaa siitä, mikä laissa kiikastaa ja millaisena se lopulta vahvistetaan. Siitä riippuu sitten, millaisia tehtäviä yhteisjärjestömme Sanasto ottaa hoitaakseen.

Tietokirjailijoiden jäsenet ovat olleet aktiivisia palautteenantajia. Kiitos siitä. Kiitokset myös yhdistyksemme työryhmien ja hallituksen jäsenille aktiivisuudesta ja paneutumisesta asioihin. Ilman asiantuntevaa toimistoa yhdistys ei voisi toimia. Erityiskiitokset Raimo Jussilalle, Tarja Palmulle ja Annika Nissiselle.

Pirjo Hiidenmaa
puheenjohtaja

Suomen tietokirjailijat ry
Mariankatu 19 D 45, 00170 Helsinki
Puh. (09) 4542 250, faksi (09) 4542 2551
www.suomentietokirjailijat.fi

TIETOJA TOIMINNASTA VUONNA 2004

Jäsenistö

Vuoden 2004 aikana yhdistykseen hyväksyttiin 172 uutta jäsentä. Jäsenistä erosi tai kuoli tai erotettiin 135 jäsentä, joten kokonaisjäsenmäärä kasvoi 37 jäsenellä (2,0 %). Jäsenmaksu oli 60 euroa ja seniorijäsenen vuosimaksu 30 euroa. Jäsenistön rakenne oli 31.12.2004 seuraava:

Varsinaisia jäseniä	1 799
Seniorijäseniä	41
Kunniajäseniä	7
Jäseniä yhteensä	1 847

Organisaatio

Yhdistyksen kokoukset

Yhdistyksen **kevätkokous** pidettiin Vantaalla 27.4. (40 osanottajaa, puheenjohtajana Anne Helttunen) ja **syyskokous** 20.11. Joensuussa (45 osanottajaa, puheenjohtajana Marja-Liisa Julkunen). Kevätkokouksessa valittiin **vaalivaliokunta**, johon kuuluivat puheenjohtajana Antti Pekola, varapuheenjohtajana Paula Moilanen sekä jäseninä Paavo Ahonen, Helena Riekkö, Kari J. Sillanpää ja Kerttu Tirronen. Syyskokouksessa päätettiin yhdistyksen uusista säännöistä.

Kaikkien luottamusmiesten **suunnitteluseminaari** pidettiin 30.6.–1.7. Ellivuoressa. Osanottajia oli 22, ja aiheina apurahapolitiikka, sääntöuudistus ja jäsenkriteerit.

TOIMINTAKERTOMUS 2004

Suunnitteluseminaarin ja kesäpäivien osallistujia pohtimassa kulunutta tietokirjakevättä Ellivuoren savusaunalla 30.6.

Hallitus sekä työvaliokunta ja talousvaliokunta

Yhdistystä on johtanut kymmenhenkinen **hallitus**: puheenjohtajana dosentti Pirjo Hiidenmaa (Helsinki), varapuheenjohtajana humanististen tieteiden kandidaatti Raija Tervomaa (Helsinki), taloudenhoitajana Riitta Suominen (Tampere) ja jäseninä opetusneuvos Seppo Isotalo (Turku), dosentti Pirkko Leino-Kaukiainen (Helsinki), dosentti Matti Leinonen (Tampere), kehityspäällikkö Markku Monni (Hämeenlinna), dosentti Osmo Pekonen (Jyväskylä), filosofian maisteri Eeva-Liisa Ryhänen (Helsinki) ja filosofian lisensiaatti Marja Simola (Joensuu) sekä sihteerinä toiminnanjohtaja Raimo Jussila. Hallitus kokoontui kymmenen kertaa.

Hallituksen **työvaliokunnassa** puhetta johti Pirjo Hiidenmaa ja jäseninä olivat Raija Tervomaa ja Raimo Jussila. Sihteerinä oli alkuvuo-

TOIMINTAKERTOMUS 2004

desta Sirkka Rautoja ja loppuvuodesta Annika Nissinen. Työvaliokunta piti 11 kokousta.

Talousvaliokunnan puheenjohtajana oli Riitta Suominen ja jäseninä Pirjo Hiidenmaa ja Raimo Jussila. Kokouksia oli viisi.

Tilintarkastajat

Yhdistyksen tilintarkastajina olivat KHT Antti Koskinen (varalla KHT Soile Tomperi) ja Seppo Kinkki (varalla Liisa Aalto). Tilintarkastus pidettiin 12.3.

Toimikunnat ja työryhmät

Vuoden 2004 aikana yhdistyksen asioita ovat valmistelleet ja kehittäneet seuraavat hallituksen asettamat toimikunnat:

Aluetoimikunta: Riitta Suominen (puheenjohtaja, Tampere), Markus Aaltonen (Seinäjoki, syksystä 2004 alkaen), Veikko Ervasti (Oulu), Seppo Isotalo (Turku), Marja-Liisa Julkunen (Joensuu), Tuija Junkkari (Kouvola), Markku Monni (Hämeenlinna), Osmo Pekonen (Jyväskylä), Helena Riekkö (Kuopio), Annamari Saure (Lahti) ja Sirpa Wass (Helsinki) sekä sihteerinä Raimo Jussila. Aluetoimikunnan jäsenet järjestivät alueillaan erilaisia tietokirjailijatilaisuuksia ja näyttelyjä.

Apurahalautakunta: Saija Kaarinen (puheenjohtaja), Kari Bärlund, Vesa Heikkinen, Tuula Merisuo-Storm ja Markku Monni sekä sihteerinä Raimo Jussila. Lautakunta valmisteli apurahapäätökset hallitukselle.

Vuosikirjatoimikunta: Pirjo Hiidenmaa (puheenjohtaja), Raimo Jussila, Raija Majamaa, Jan Rydman ja Kari Vaijärvi sekä sihteerinä Annika Nissinen. Toimikunta valmisteli vuosikirjasuunnitelman.

Palkintolautakunta: Antti Lappalainen (puheenjohtaja), Kai Ekholm, Pirjo Hiidenmaa, Liisi Huhtala, Katariina Mustakallio ja Raimo Sepälä sekä sihteerinä Sirkka Rautoja (alkuvuodesta) ja Annika Nissi-

TOIMINTAKERTOMUS 2004

nen. Lautakunta päätti yhdistyksen tietokirjapalkinnoista.

Pohjoismaista kirjailijakokousta (NFOR) valmisteli työryhmä, johon kuuluivat Pirjo Hiidenmaa, Raimo Jussila, Pirkko Leino-Kaukiainen ja Annika Nissinen.

Jäsenkyselyä valmisteli ja sen etenemistä seurasi työryhmä, johon kuuluivat työvaliokunnan lisäksi asiantuntijana Maaria Linko ja kyse- lyn tekijänä Mira Kalalahti.

Toimisto

Yhdistyksen toimistossa on ollut edelleen kolme vakituista vakanssia. Toiminnanjohtajana on ollut koko vuoden Raimo Jussila. Tiedottajan sijaisina ovat olleet Sirkka Rautoja ja Annika Nissinen. Järjestösihteerin tehtäviä on hoitanut määräaikaisena Tarja Palmu. Jäsenkyselyhankkeessa ovat työskennelleet tuntipalkkaisina Mira Kalalahti ja Maaria Linko.

Toimisto on vuokralla Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran omistamissa tiloissa Mariankatu 19:ssä. Vuoden lopussa vuokrattiin pieni lisähuone tiedottajaa varten. Yhdistyksen omistama toimistohuoneisto Espoon Leppävaarassa on vuokrattuna. Jäsenten käytettävissä on Kordelinin säätiöltä vuokrattu lapinmaja Tuumantupa Muoniossa. Talous- ja kirjanpitoasiat on edelleen hoitanut Aallon Tilitoimisto Oy.

Tietokirjallisuuden edistäminen ja tukeminen

Apurahat

Suomen tietokirjailijat ry myöntää kaksi kertaa vuodessa apurahoja luovaan kirjoitustyöhön. Jäsenet voivat hakea koulutus- ja matka-apurahoja myös pitkin vuotta. Keväällä olivat haettavina puolivuotisapurahat ja määräalueille kohdistetut apurahat. Syyskuussa haussa olivat tavanomaiset luovat apurahat sekä laite-, matka- ja

TOIMINTAKERTOMUS 2004

koulutusapurahat. Hakemuksia saapui vuoden aikana yhteensä 885 (keskimääräinen myöntöprosentti hakemusten määrästä laskien 55,5 %). Vuoden 2004 apurahat (euroa):

Apurahat 2004	kpl	summa	keskim.
Puolivuotisapurahat	10	70 000	7 000
Kohdeapurahat	21	52 500	2 500
Luovat apurahat	381	776 300	2 038
Laiteapurahat	56	81 600	1 457
Koulutusapurahat	6	2 900	483
Matka-apurahat	17	12 950	762
Yhteensä	491	996 250	2 029

Palkinnot

Yhdistys myönsi seuraavat tietokirjapalkinnot. Palkittavista päätti hallituksen vuodeksi 2004 asettama palkintolautakunta.

Warelius-palkinto (à 8 000 euroa; 20. jakokerran kunniaksi palkintoja jaettiin poikkeuksellisesti kaksi kappaletta): emeritaprofessori Elina Haavio-Mannila ja kouluneuvos Lauri Viljanmaa Vanhan kirjallisuuden päivien avajaisissa 2.7. Vammalassa.

Oppikirjailijapalkinnot (à 4 000 euroa): professori Simo Heininen ja opettaja Paula Moilanen yhdistyksen kevätkokouksessa Vantaalla 27.3.

Tietopöllö-palkinto (4 000 euroa): professori Markku Löytönen Turun kirjamesujen avajaisissa 1.10.

Tietokirjailija-palkinnot (à 4 000 euroa): professori Sven Hirn ja tietokirjailija Marketta Levanto Rikhardinkadun kirjastossa 28.10.

Lisäksi yhdistys osallistuu seuraavien tietokirjapalkintojen rahoituk-

TOIMINTAKERTOMUS 2004

seen:

Tieto-Finlandia-palkinto 2004 (Suomen Kirjasäätiön palkinto, joka rahoitetaan tietokirjallisuuden kopiointikorvauksista; 26 000 euroa): Sami Koski, Mika Rissanen ja Juha Tahvanainen *Antiikin urheilu*. Vuoden 2004 palkintolautakunnan puheenjohtajana oli yhdistyksen puheenjohtaja Pirjo Hiidenmaa; palkinto jaettiin tammikuussa 2005.

J. A. Hollon palkinto (Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton palkinto, josta yhdistyksen osuus on kolmasosa; 5 500 euroa): Kari Klemelä Predrag Matvejeviæin teoksen *Välimeren breviaario* suomennoksesta.

Antti Lappalainen ja Pirjo Hiidenmaa (keskellä) luovuttivat Oppikirjailija-palkinnot Simo Heiniselle (vas.) ja Paula Moilaselle Vantaalla 27.3.

Edunvalvonta

Yhdistys on valvonut jäsentensä oikeuksia kustannussopimus- ja kopiointiasioissa. Yhdistys on ollut kuultavana ja antanut lausuntoja tekeillä olevista tekijänoikeuslain muutoksista. Kirjailijayhdistysten kattojärjestön perustaminen on siirtynyt tekijänoikeuslain eduskunta-

TOIMINTAKERTOMUS 2004

käsittelyn myötä.

Yhdistys on Kopioston jäsenjärjestö. Yhdistyksen edustaja on Kopioston hallituksessa, valokopiojaostossa ja sen työ- ja neuvotteluryhmissä sekä Elektrassa. Vuoden lopussa yhdistykselle annettuja valtakirjoja yhteensä 2859. Ne on annettu seuraavana tekijöinä (yksi valtakirja on voitu antaa useammassa ominaisuudessa):

Tekijyyystyyppi	valtuuksia kpl	%
Oppikirjantekijä	1 176	32
Tietokirjailija	1 070	29
Kirjailija	629	17
Tutkija	220	6
Toimittaja		
(5 alakategoriaa)	168	5
Tekijä	66	2
Kääntäjä	52	...
Valokuvaaja	52	...
Arvostelija	23	
Muita	143	
Ei ole ilmoittanut	86	
Yhteensä	3 685	

Yhdistyksen edustaja on ollut mm. kirjastoapurahalautakunnassa, Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnassa, Lukukeskuksen hallituksessa, Suomen Kustannusyhdistyksen oppimateriaaliryhmässä ja tietokirjarahaston hoitokunnassa, Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskuksen neuvottelukunnassa (FILI), Lukukeskuksen hallituksessa, Helsingin kirjamessujen ohjelmatoimikunnassa ja Turun kirjamessujen ohjelmatoimikunnassa. Yhdistys on tukenut muiden kirjailijajärjestöjen edustajien nimeämistä valtion kirjallisuustoimikuntaan ja Tekijänoikeusneuvostoon. Yhdistys on jäsenenä Kopiostossa, Lukukeskuksessa, Suomen Tekijänoikeudellisessa Yhdistyksessä, Pohjoismaiden kirjailijoiden ja kääntäjien neuvostossa, Suomen Kirjastoseurassa ja Vanhan kirjallisuuden päivät ry:ssä.

Tiedotus

Jäsenistölle on toimitettu ja postitettu kahdeksan jäsentiedotetta yhteensä 32 sivua. Ulkopuolisia tiedotustarkoituksia varten on julkaistu vuosikertomus (12 s.) ja esite (6 s.). Pohjoismaisten kirjailijajärjestöjen tilanneraportti *Nordisk Forfatter- og Översetterråd: Tilstandsrapporter 2004* on päivitetty ja toimitettu. Yhdistyksen kotisivut on päivitetty. Yhdistyksen tietokirjapalkinnoista ja apurahoista sekä tärkeimmistä tapahtumista on tehty lehdistötiedotteet.

Julkaisut

Jäsenkyselytulokset on analysoitu ja julkaistu omana julkaisuna:
Mira Kalalahti: *Asiantuntijakirjailijat. Suomen tietokirjailijoiden jäsen-tutkimus 2004*. Helsinki 2004. 81 sivua.

Mira Kalalahden kirjoittama Asiantuntijakirjailijat julkaistiin syksyllä 2004.

Messut ja tietokirjatapahtumat

Yhdistyksen kesäpäiville Ellivuoressa 1.7. osallistui 87 jäsentä. Vanhan kirjallisuuden päivien avajaisissa 2.7. jaettiin Warelius-palkinnot. Tampereen teatterikesän yhteydessä 11.–12.8. järjestettiin luentosarja *Tietokirja ja teatteri*. Turun kirjamesseilla 1.–3.10. yhdistyksellä oli Turun alueen tieto-

TOIMINTAKERTOMUS 2004

kirjailijoiden ideoima osasto. Avajaisissa jaettiin Tietopöllö-palkinto ja Tieteellisten seurain valtuuskunnan kanssa järjestettiin *Nuoret ja tietokirjat* -seminaari.

Helsingin kirjamessuilla 28.–31.10. oltiin mukana tekijäjärjestöjen yhteisosastossa (päävastuu yhdistyksellä). Äidinkielen opettajain liiton kanssa järjestettiin koululuokille kirjallisuusaiheinen kilpailu *Suunnista kirjaan*. Järjestettiin seminaarit *Minna Canth – sankaritar jo eläessään* ja *Adolf Ehrnrooth – sankari jo eläessään* sekä tieto- ja kaunokirjailijoiden ohjelma *Narraajien klubi*.

Yhdistyksen erilaisissa tilaisuuksia on vuoden mittaan pidetty 29 esitelmää tai alustusta.

Kansainväliset yhteydet

Vuonna 2004 oli yhdistyksen vuoro järjestää yhteispohjoismaiset kirjailijakokoukset.

Pohjoismaisten kirjailijajärjestöjen kokous järjestettiin Villa Kivessä Helsingissä 14.–15.5.

TOIMINTAKERTOMUS 2004

Nordisk Forfatter- og Oversetterrådin (NFOR) sihteeristön kokous oli 6.2. (osanottajia 15) ja vuosikokous 14.–15.5. (osanottajia 45), molemmat Helsingissä.

Pohjoismaisten tietokirjailijajärjestöjen konferenssiin *Faglitteraturens Fremtid – Faglitteraturen i medierne og offentlighet* Nyborgissa Tanskassa 8.–10.10. osallistui viisi yhdistyksen edustajaa.

Jäsenpalvelut

Neuvonta

Toiminnanjohtaja on antanut puhelimitse ja sähköpostitse erityisesti tekijänoikeutta ja kustannussopimuksia koskevia neuvoja. Uusilta jäseniltä on pyydetty yhdistyksen käyttöön uusin kustannussopimus, jota on tarpeen vaatiessa kommentoitu asianomaiselle.

Oikeusapu

Yhdistys on ollut mukana viidessä jäsenten tekijänoikeusasiassa. Uusia oikeusapusopimuksia on solmittu kaksi. Susiluodon asianajotoimistolta on pyydetty tekijänoikeutta koskevia lausuntoja.

Virkistys- ja aluetoiminta

Paikallista aluetoimintaa ovat vetäneet aluetoimikunnan jäsenet. Tilaisuuksia (yht. 15) on järjestetty Helsingissä, Hämeenlinnassa, Joensuussa, Jyväskylässä, Lahdessa, Tampereella, Seinäjoella ja Turussa sekä Oulun alueella on järjestetty jäsenkysely. Tilaisuudet ovat olleet jäseniltoja, joissa on pidetty tietokirjallisuuteen tai tekijänoikeuteen liittyviä esitelmiä ja alustuksia. Kustantamoihin ja kirjapainoihin on tehty vierailuja. Lisäksi on järjestetty kirjanäyttelyjä yhteistyössä kirjastojen tai kirjamessejen kanssa.

TOIMINTAKERTOMUS 2004

VARSAINAINEN TOIMINTA	1.1.-31.12.2004	1.1.-31.12.2003
Toiminnanala		
Kulut		
Henkilöstökulut	-182 455,93	-182 890,20
Poistot	-3 242,56	-3 663,22
Muut kulut	-232 283,16	-275 403,96
Kulut yhteensä	-417 981,65	-461 957,38
Toiminnanalan kate	-417 981,65	-461 957,38
Tuotto-/kulujaämä	-417 981,65	-461 957,38
Varainhankinta		
Tuotot	1 562 150,82	1 388 000,48
Kulut	-995 250,00	-912 100,00
Apurahat		
Varainhankinnan kate	566 900,82	475 900,48
Tuotto-/kulujaämä	148 919,17	13 943,10
Sijoitus- ja rahoitustoiminta		
Tuotot		
Sijoitustoiminta	7 580,21	22 873,10
Kulut	-4 512,19	0,00
Sijoitustoiminta	0,00	-1 659,26
Rahoitustoiminta	3 068,02	21 213,16
Tuotto-/kulujaämä	151 987,19	35 156,26
Yleisavustukset		
Opetusministeriö	0,00	15 000,00
Tilikauden tulos	151 987,19	50 156,26
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	151 987,19	50 156,26

